

אוניברסיטת בר אילן
ביה"ס לחינוך
המכון לחינוך ולמחקר קהילתי

סילבוס לתוכנית PAIRS תשפ"ב

תוכנית להכשרת יועצים לייעוץ זוגי ומשפחתי עפ"י מודל PAIRS

שנת הלימודים 2021 - 2022 סמסטר א' ב'.

שם המרצה: ד"ר זאב אפל

היקף הקורס: 112 שעות

חובות הקורס: עבודת גמר

שקלול הציון: 40% השתתפות פעילה בשיעור, 60% עבודת גמר.

zeevapel@gmail.com

פרטי תכני הקורס:

התנועה להעשרת חיי הנישואין, נולדה בשנות ה-60 של המאה הקודמת. 2 תפיסות מרכזיות מאפיינות את הגישה: (א) הקשר הזוגי הוא המפתח לחיי משפחה בריאים. (ב) גרם אחד של מניעה תורם לזוגיות יותר מק"ג של טיפול. מטרת הקורס להכשיר יועצים לייעוץ זוגי ומשפחתי להדרכה של זוגות להעשרת חיי המשפחה והנישואין. המשתתפים בקורס רוכשים מיומנויות וכלים שמטרתם לסייע בשימור המערכת הזוגית ובנוסף שיפור היכולת של בני הזוג לרכוש כלים ומיומנויות ליצירת קשרים אינטימיים.

פירוט התכנים:

- זיהוי הייחודיות של כל אדם במערכת יחסים זוגית כאמצעי לחיזוק המערכת במקום לראות בה מקור לאיום ומתחים.

- זיהוי סגנונות התקשורת של בני זוג והשפעתם על מערכת היחסים בין בני הזוג.
- רכישת היכולת לביטוי רגשות שלילים באופן ישיר מבלי לפגוע ביחסי האמון, ההערכה והאהבה.
- לימוד טכניקות לשיפור האווירה במצבים של פתרון בעיות.
- זיהוי מאפייני התנהגות במשפחת המוצא והשפעתם על סגנון ההתקשורת של בני הזוג.
- לימוד טכניקות לחיזוק האינטימיות הרגשית בין בני זוג.

שיטת הוראה :

הרצאות פרונטאליות, עבודה בקבוצות ודיונים.

תוכן המפגשים :

יחידות הקורס :

- יחידה מס' 1- תקשורת Communication
- יחידה מס' 2- ה"עצמי" Self
- יחידה מס' 3- "מיניות וחושניות" Sexuality and sensuality
- יחידה מס' 4- "חוזה" בין בני זוג Contract

יחידה מס' 1- תקשורת communication

מפגש מס' 1-2

- הקדמה לקורס ;
- זוגיות ונישואין בחברה מודרנית ;
- הכרות בקבוצה, הבהרת ציפיות (חוזה),
- מיומנויות נדרשות להצלחה בעולם העבודה, לעומת מיומנויות הנדרשות להצלחה ביצירת אינטימיות בזוגיות, בנישואין.
- Bonding

קליינברג, אי (2004). *על אהבת אם ועל מורא אב: מבט אחר על המשפחה*. תל אביב: ההוצאה לאור של אוניברסיטת תל אביב. (עמ' 7-16 – 001133499).

Charny, I. W. (1980). [Why are so many \(if not really all\) people and families disturbed?](#) *Journal of Marital and Family Therapy*, 6(1), 37-47. (001121980)

Gordon, L. H., & Frandsen, J. (1993). *Passage to intimacy*. New York: Simon & Schuster. (אין בארץ)

Mace, D., & Highlan, F. (1987). [Three ways of helping married couples](#). *Journal of Marital and Family Therapy*, 13, 179-185. (001121977)

Rabin, C., & Appel, Z. (2004). *Psychoeducational treatment of stressed and traumatized couples*. In D. R. Catherall (Ed.), *Handbook of stress, trauma and the family* (pp. 453-471). New York: Brunner-Routledge. (אין בבר אילן)

Berger, R., & Hannah, M. T. (Eds.). (1999). *Preventive approaches in couples therapy*. Philadelphia: Brunner & Mazel. (pp. 1-28)

Hof, L., & Miller, W. R. (1981). *Marriage enrichment: Philosophy, process and program*. Bowie, MD: Brady. (pp. 10-45). (אין בבר אילן)

Labate, L. (1981). Skill training programs for couples and families. In A. S. Gurman & D. R. Kniskern (Eds.), *Handbook of family therapy* (pp. 631-632). New York: Brunner / Mazel.

Casriel, D. (1972). *A scream away from happiness*. New York: Grosset & Dunlap. (אין בבר אילן)

DeMaria, R. (2003). [An overview of the PAIRS program](#). In R. DeMaria & M. T. Hannah (Eds.), *Building intimate relationship: Bridging treatment, education and enrichment*. New York: Brunner / Mazel. (000577840)

Durana, C. (1996). Bonding and emotional reeducation of couples in the PAIRS training: Part 1. *American Journal of Family Therapy*, 24(3), 269-280.

Durana, C. (1996). Bonding and emotional reeducation of couples in the PAIRS training: Part 2. *American Journal of Family Therapy*, 24(4), 315-328.

Ladd, A. (1989). *P.A.I.R.S.: A psychoeducational approach to marital intervention*. A Master's Degree, Catholic University of America, Washington, DC. (אין בארץ)

Gordon, L. H. (1988). *The P.A.I.R.S. curriculum guide: A training manual for mental health professionals* (rev. ed). Falls Church, VA: The P.A.I.R.S. Foundation. (אין בארץ)

Gordon, L. H. (1993). [Intimacy: The art of working out your relationship](#). *Psychology Today*, 26(5), 40-49. (002369583)

מפגש מס' 3-4

- בתקשורת בין אישית חשוב ה"איך", ה"מוסיקה" חשובה לא פחות מהתוכן ;
- סגנונות תקשורת במצבי לחץ במשפחה ;
- הילד שבי מן העבר.

סאטיר, ו' (1989). [המשפחה המודרנית: לחיות ביחד](#). תל אביב: ספרית הפועלים. (000109857)
(חינוך 158.24 סטי.)

Gordon, L. H., & Frandsen, J. (1993). *Passage to intimacy*. New York: Simon and Schuster. (pp. 10-55). (אין בארץ)

Satir, M. V. (1965). Conjoint marital therapy. In B. L. Greene (Ed.), *The psychotherapies of marital disharmony* (pp. 121-133). New York: Free Press.

Satir, V. (1988). *The new peoplemaking*. Palo Alto, CA: Science and behavior books, (pp. 50-80). (אין בבר אילן)

מפגש מס' 5-6

- הקשר בין סגנון התקשורת לבין הערכה העצמית ;
- מדידה יומית של טיב היחסים בין בני זוג,
- "קריאת מחשבות" ;
- סגנונות תקשורת בין בני זוג והשפעה על התפתחות הילד.

שלסקי, ש' ואפל, ז' (2010). "אני חייב ללמוד שפה שמקרבת אותי לאנשים..": אסירים מתנסים בדיבור אחר עם בנות הזוג. מגמות, מז (1), 130-148. (001197135)

בק, א' (1991). אהבה אינה הכל. תל אביב: אור-עם. (אין בבר אילן)

Cleaver, G. (1987). Marriage enrichment by means of a structured communication program. *Family Relations*, 36, 49-54. (001118441)

Miller, S., & Sherrard, P. A. D. (1999). Couples communication: A system for equipping partners to talk, listen, and resolve conflicts effectively. In R. Berger & M. T. Hannah (Eds.), *Preventive approaches in couples therapy* (pp. 125-149). Philadelphia: Brunner & Mazel.

Beck, A. T. (1989). Love is never enough: How couples can overcome misunderstandings, resolve conflicts, and solve relationship problems through cognitive therap. New York: Harper and Row. (אין בבר אילן)

Noller, P. (1980). Misunderstandings in marital communications: A study of couples' nonverbal communication. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39, 1135-1148.

Tannen, D. (1986). That's not what I meant: How conversational style makes or breaks your relations with others. London: Dent. (000099775) (TAN 808.56 מדף פתוח)

Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28.

מפגש מסי 7-8

- סגנונות מריבה הרסניים;
- טכסים של הבעת כעסים.

Bach, G.R., & Wyden, P. (1969). The intimate enemy: How to fight fair in love and marriage. New York: Morrow. (pp. 15-50). (אין בבר אילן)

Richardson-Hare, E., Canada, R., & Lim, M.G. (1998). [Application of Bowen theory with a conflictual couple](#). *Family Therapy*, 25, 221-226. (1107465)

Gottman, J. M., & Gottman, J. S. (1999). The marriage survival kit: A research based marital therapy. In R. Berger & M. T. Hannah (Eds.), *Preventive approaches in couples therapy* (pp. 304-330). Philadelphia: Brunner & Mazel.

מפגש מס' 9-10

כעס במשפחת המוצא;

- התנהגות מטפחת.
- מריבה הוגנת כיצד?

Bach, G. R., & Wyden, P. (1969). *The intimate enemy: How to fight fair in love and marriage*. New York: Morrow. (pp. 15-50). (אין בבר אילן)

Cole, C. L., & Cole, A. (1999). [Marriage enrichment and prevention really works: Interpersonal competence training to maintain and enhance relationships](#). *Family Relations*, 48, 273-275. (001118344)

Stuart, R. (1980). [Helping couples change: A social learning approach to marital therapy](#). New York: Guilford. (000129572) (חיוך 616.8915 STU)

Markman, H. J., Stanley, S. M., & Blumberg S. L. (1994). *Fighting for your marriage: Positive steps for preventing divorce and preserving lasting love*. San Francisco, CA: Jossey-Bass. (אין בבר אילן)

מפגש מס' 11-12

- "קצרים" בתקשורת, פלונטרים של אהבה", מסרים כפולים ;
- "לוח השעונים" ב"מכונת" של המערכת הזוגית ;
- משקעים מן העבר, אכזבות פגיעות, כיצד נטפל בהם?

Gordon, L. H., & Frandsen, J. (1993). *Passage to intimacy*. New York: Simon and Schuster. (pp. 10-55). (איץ בארץ)

Schneewind, K. A., & Gerhard, A. K. (2002). [Relationship personality, conflict resolution, and marital satisfaction in the first 5 years of marriage](#). *Family Relations*, 51, 63-71. (001118326)

גורדון, ל"ה (1992). פלוטרים של אהבה : איך מתגברים על התיסכולים ועל הוויכוחים היומיומיים שבגללם אינך מאושר עם מי שאתה אוהב. תל אביב : אחיאסף. (איץ בבר אילן)

הנדרקיס, ה' (1992). [לבסוף מוצאים אהבה : מדריך לזוגות](#). תל אביב : איחאסף. (000229964) (חינוך 306.7 הנד)

הנדרקיס, ה' (1993). [לשמור על האהבה הזאת : לקראת זוגיות](#). תל אביב : איחאסף. (000219380) (חינוך 306.7 הנד)

יחידה מס' 2- ה"עצמי" Self

מפגש מס' 13-14

- כיצד ההיסטוריה המשפחתית משפיעה על התפתחות ה"עצמי"?
- מעגלי חיים במשפחה ובזוגיות,
- נאמנויות סמויות ;
- גיינוגראם ;

Richardson-Hare, E., Canada, R., & Lim, M. G. (1998). [Application of Bowen theory with a conflictual couple](#). *Family Therapy*, 25, 221-226. (1107465)

Griffin, J. M., Jr., & Apostol, R. A. (1993). [The influence of relationship enhancement training on differentiation of self](#). *Journal of Marital and Family Therapy*, 19, 267-272. (1107698)

Papero, D. V. (1995). [Bowen family systems and marriage](#). In N. S. Jacobson & A. S. Gurman (Eds.), *Clinical handbook of couple therapy* (pp. 11-30). New York: Guilford. (001107466)

Gerson, R. S., Hoffman, M., Sauls, & Ulrici, D. (1993). [Family-of-origin frames in couples therapy](#). *Journal of Marital and Family Therapy*, 19, 341-354. (001107696)

Skowron, E. A. (2000). [The role of differentiation of self in marital adjustment](#). *Journal of Counseling Psychology*, 47(2), 229-237. (002368974)

Halford, W. K., Sanders, M. R., & Behrens, B. C. (2000). [Repeating the errors of our parents? Family-of-origin spouse violence and on served conflict management in engaged couples](#). *Family Process*, 30(2), 219-236. (001105733)

אפל, ז' (1997). [דיפרנציאציה של העצמי, מדידתה ותרומתה להסתגלות לנישואין](#). עבודת מחקר לתואר שלישי, אוניברסיטת בר-אילן, בית-הספר לחינוך, רמת-גן. (000371943) (חינוך 155.645 אפל)

אפל, ז' (2011). [דיפרנציאציה של העצמי, דיפרנציאציה ממשפחת המוצא, חרדה והסתגלות לנישואין](#). בתוך ק' רבין וע' לנס (עורכים), [דיפרנציאציה של העצמי: תיאוריה, מחקר ופרקטיקה](#) (עמ' 175-194). קרית ביאליק: אח. (001222710)

שלסקי, ש' ואפל, ז' (2010). [נרטיבים בקבוצה בשירות ההבניה-מחדש של העצמי: אסירים מספרים על זוגיותם](#). בתוך ר' תובל-משיח וג' ספקטור-מרזל (עורכות), [מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה, פרשנות](#) (עמ' 349-378). תל אביב: מכון מופ"ת. (001197471)

מפגש מס' 15-16

- "אלרגיה אמוציונלית" תגובות לא רצוניות והשפעתן על מערכת היחסים.
- התפתחות מובחנות האני,
- היכולת להבעת רגשות, הבעת רגשות ככלי ליכולת של הנאה במערכת הזוגית,
- התמודדות עם אובדן.

גולמן, ד' (1997). [אינטליגנציה רגשית](#). תל אביב: מטר. (000351749) (חינוך 152.4 גול).

Kosek, R. B. (1998). [Self-differentiation within couples](#). *Psychology Report*, 83, 275-279. (001107697)

McGoldrick, M., & Gerson, R. (1988). [Genograms and the family life cycle](#). In B. Carter & M. Mcgoldrick (Eds.). *The changing family life cycle*. Boston: Allyn and Bacon. (002356008)

Scarf, M. (1987). *Intimate partners: Patterns in love and marriage*. New York: Random House. (000434671) פסיכולוגיה) 155.333 SCA)

מפגש מס' 17-18

- דמיון וניגודים בין בני זוג,
- הכרות עם חלקים שונים ב"עצמי".
- "מסיבת חלקים" PARTS PARTY.

סאטיר, וי (1989). פנים רבות לנו. חיפה: נורד. (000125837) (חינוך 158.1 סטי)

עוז, שי ולוי, ני (1991). "מסיבת החלקים": גרסה מותאמת לטפול זוגי. *במשפחה*, 33 (מרץ), 33-41. (אין בבר אילן)

לוי, ני (1991). פנים רבות לאדם - Parts Party. *במשפחה*, 34 (ספטמבר), 5-10. (אין בבר אילן)

יחידה מס' 3 - Sexuality and sensuality

מפגש מס' 19-20

- התנהגות מינית,
- מודל PLISSIT,
- מיתוסים ודעות קדומות.

McCarthy, B., & McCarthy, E. (1990). *Couples sexual awareness: Building sexual happiness*. New York: Carroll & Graf. (אין בארץ)

Schnarch, D. M. (1997). *Passionate marriage: Love, sex, and intimacy in emotionally committed relationships*. New York: Holt. (000381464) מדעי החברה) 616.89156 SCHN)

מפגש מס' 21-22

- מעגל התגובה המינית, קנאה,
- היכולת לפרידה וגישור (Letting Go).
- אהבה והתאהבות;

- קנאה במערכת המשפחתית
- היכולת לסליחה ;

וונדר, ז' וקאבוט, ט' (1994). [השתחררות: תכנית פעולה אישית בת שנים-עשר שבועות איך להתגבר](#)

[על לב שבור](#). תל אביב: ביתן. (000278481) (מדעי החברה 152.4 ונד.).

פיינס-מלאך, א' (1992). [צילה של אהבה: קנאה רומנטית](#). תל אביב: צ'ריקובר. (000218007) (מדעי

החברה, פסיכולוגיה 152.4 פינ)

יובל, י' (2001). [מה זאת אהבה](#). תל אביב: קשת. (001093257) (חינוך 616.8914 יוב.).

למפרט, ע' (1994). [האבולוציה של האהבה](#). תל אביב: משרד הביטחון. (000264756) (פסיכולוגיה,

פילוסופיה 152.41 למפ)

מלאך-פיינס, א' (1998). [פסיכולוגיה של המינים](#) (2 כר'). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

(000356518) (חינוך 155.3 פינ)

מלאך-פיינס, א' (2002). [התאהבות: איך אנו בוחרים במי להתאהב](#). תל אביב: מודן. (000530506)

(פסיכולוגיה, מדעי החברה 306.7 פינ.)

מפגש מסי 23-24

- מגדר, Gender, מפגש בין המינים.
- שוויוניות במערכת הזוגית
- גברים ממאדים ונשים מנוגה

Knudson-Martin, C. (1994). [The female voice: Applications to Bowen's family systems theory](#). *Journal of Marital and Family Therapy*, 20, 35-46. (001105742)

Horne, K. B., & Hicks, M. W. (2002). [All in the family: A belated response to Knudson-Martin's feminist revision of Bowen theory](#). *Journal of Marital and Family Therapy*, 28, 103-113. (001105732)

Apel, Z., & Shalom, H. (2003). [Analyzing the structure of assertiveness: A facet analysis based on the Gambrell and Richey Assertion Inventory](#). In S. Levy & D. Elizur (Eds.), *Facet theory: Towards cumulative social science* (pp. 381-391). Ljubljana: University of Ljubljana. (002374300)

אפל, ז' ושלים, ח' (2006). "גברים ממאדים ונשים מנוגה" דרכי ביטוי של אסרטיביות, והקשר לשביעות רצון בנישואין אצל זוגות צעירים דתיים. טללי אורות, יב, 337-363. (001197119)

רבין, ק' ואפל, ז' (2003). הבדלים תרבותיים בתפיסת שוויונות בזוגיות. משפחה ודעת, ב, 55-65. (001141248)

רבין, ק' ואפל, ז' (2004). מגדר: משמעויות בתהליך הייעוץ. בתוך א' קלינגמן ור' ארהרד (עורכים), ייעוץ בבית-ספר בחברה משתנה (עמ' 135-158). תל אביב: רמות. (000580329)

גיליגן, ק' (1982). בקול שונה: תיאוריה הפסיכולוגית והתפתחות האשה. תל אביב: ספריית הפועלים. (000296086) (פסיכולוגיה, פילוסופיה 155.633 גיל)

גיליגן, ק' (2006). הולדת הענג. תל-אביב: ידיעות אחרונות וספרי חמד. (001105416) (ספרות 152.41 גיל)

פרידמן, א' (1996). באה מאהבה: אינטימיות וכוח בזהות הנשית. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. (000325090) (מדעי החברה – שמור לפי פרי.בא, ספרות 305.42 פרי)

טאנון, ד' (1997). קצר: למה אין הבנה בין נשים וגברים. תל אביב: מטר. (000251446) (מדעי החברה – שמור לפי טנ.קצ)

פרידמן, א' (1999). על פמיניזם, נשיות וכוח של נשים בישראל. בתוך ד' יזרעאלי, א' פרידמן, ה' דהאן כלב, ח' הרצוג, מ' חסן, ח' נוה וס' פוגל-ביז'אווי (עורכות), מין מיגדר ופוליטיקה (עמ' 19-47). תל אביב: קו אדום, הקיבוץ המאוחד. (000483342)

רפפורט, ג' (תשנ"ה). מה נותר מן הטיעון שישנם הבדלים מולדים בין המינים. בתוך נ' סגן (עורכת), מצא מין את שוויונו: מקראה לעובדי הוראה. ירושלים: משרד החינוך, ירושלים.

שחר, ר' וזך, ד' (2000). שוויון הזדמנויות בגיל הרך. החינוך וסביבו, כב, 77-121.

שלסקי, ש' (2000). מין אחר-חינוך אחר? בתוך ש' שלסקי (עורך), מיניות ומיגדר בחינוך. תל אביב: רמות. (000500239)

יחידה מס' 4 - contract

מפגש מס' 25-26

- בניית "חוזה" Contract,
- הבהרה ותיאום ציפיות,
- כוח ושליטה בקבלת החלטות,
- ערכים משותפים.

Leigh, G. K., Loewen, I. R., & Lester, E. (1986). [Caveat emptor: Values and ethics in family life education and enrichment](#). *Family Relations*, 35, 573-580. (001118342)

Nelson, R. C., & Friest, W. P. (1980). [Marriage enrichment through choice awareness](#). *Journal of Marital and Family Therapy*, 6(4), 399-407. (001121976)

Sager, C. J. (1976). [Marriage contracts and couples therapy: Hidden forces in intimate relationships](#). New York: Brunner Mazel. (000126808) (פסיכולוגיה, מדעי החברה) (616.89156 SAG)

Sager, C. J., & Hunt, B. (1979). [Intimate partners: Hidden patterns in love relationships](#). New York: McGraw Hill. (000401466) (305.3 חינוך) (SAG)

מפגש מס' 27-28

- הצגת עבודות גמר מטלות מס' 1-2.
- פרידה;
- סיכום הקורס. מושגים מרכזיים מיומנויות וכלים.

אפל, ז', אפל, י' ומקלר, ע' (2007). ["אין שלם מלב שבור": הקשר שבין חווית הכאב, ובין התקווה והצמיחה בעקבות גירושין](#). טללי אורות, יג, 341-366. (001139806)

דיין, ח' (2012). [הקשר שבין חווית הכאב ובין התקווה והצמיחה, בעקבות פרידה מבן זוג בגילאים שונים](#). עבודת מחקר לתואר שני, אוניברסיטת בר-אילן, בית-הספר לחינוך, רמת-גן. (001232301) (חינוך 155.5 דין)

ביבליוגרפיה

Bach, G. R., & Wyden, P. (1969). *The intimate enemy: How to fight fair in love and marriage*. New York: Morrow. (pp. 15-50). (אין בבר אילן)

Berger, R., & Hannah, M. T. (Eds.). (1999). *Preventive approaches in couples therapy*. Philadelphia: Bunner & Mazel. (000575609) (חינוך 616.89156 PRE)

Gordon, L. H., & Frandsen, J. (1993). *Passage to intimacy*. New York: Simon and Schuster. (pp. 10-55). (אין בארץ)

Durana, C. (1996). A longitudinal evaluation of effectiveness of the PAIRS psychoeducational program for couples. *Family Therapy*, 23, 11-36.

Hof, L., & Miller, W. R. (1981). *Marriage enrichment: Philosophy, process and program*. Bowie, MD: Brady. (pp. 10-45). (אין בבר אילן)

Labate, L. (1981). Skill training programs for couples and families. In A. S. Gurman & D. R. Kniskern (Eds.), *Handbook of family therapy* (pp. 631-632). New York: Brunner / Mazel.

Satir, V. (1988). *The new peoplemaking*. Palo Alto, CA: Science and behavior books, (pp. 50-80). (אין בבר אילן)

Rabin, C., & Appel, Z. (2004). Psychoeducational treatment of stressed and traumatized couples. In D. R. Catherall (Ed.), *Handbook of stress, trauma and the family* (pp. 453-471). New York: Brunner-Routledge. (אין בבר אילן)

מאמרים רשות

רבין, ק' ואפל, ז' (2004). מגדר: משמעויות בתהליך הייעוץ. בתוך א' קלינגמן ור' ארהרד (עורכים), ייעוץ בבית-ספר בחברה משתנה (עמ' 135-158). תל אביב: רמות. (000580329)

Rabin, C., & Appel, Z. (2004). [Psychoeducational treatment of stressed and traumatized couples](#). In D. R. Catherall (Ed.), *Handbook of stress, trauma and the family* (pp. 453-471). New York: Brunner-Routledge. (אין בבר אילן)

Appel, Z., Elizur, D., & Cohen, A. (2001). [Facets of differentiation of self](#). In D. Elizur (Ed.), *Facet theory: Integrating theory construction with data analysis*. Prague: Matfyzpress. (001107692)

Apel, Z., & Shalom, H. (2003). [Analyzing the structure of assertiveness: A facet analysis based on the Gambrill and Richey Assertion Inventory](#). In S. Levy & D. Elizur (Eds.), *Facet theory: Towards cumulative social science* (pp. 381-391). Ljubljana: University of Ljubljana. (002374300)

אפל, ז' ושלסקי, ש' (2007). [עבודה, משפחה וזהות מגדרית: היכן נמצאת המורה-היועצת הדתית?](#) בתוך ט' כהן (עורכת), *להיות אשה יהודייה* (כרי' 4, עמ' 249-263). ירושלים: קולך-פורום נשים דתיות. (001133497)

אפל, ז' (2011). [דיפרנציאציה של העצמי, דיפרנציאציה ממשפחת המוצא, חרדה והסתגלות לנישואין](#). בתוך ק' רבין וע' לנס (עורכים), *דיפרנציאציה של העצמי: תיאוריה, מחקר ופרקטיקה* (עמ' 175-194). קרית ביאליק: אח. (001222710)

אפל, ז' ושלום, ח' (2006). ["גברים ממאדים ונשים מנוגה!" דרכי ביטוי של אסרטיביות, והקשר לשביעות רצון בנישואין אצל זוגות צעירים דתיים](#). *טללי אורות, יב*, 337-363. (001197119)

אפל, ז', אפל, י' ומקלר, ע' (2007). ["אין שלם מלב שבור": הקשר שבין חווית הכאב, ובין התקווה והצמיחה בעקבות גירושין](#). *טללי אורות, יג*, 341-366. (001139806)

אפל, ז', שלום, ח' ואהרון, א' (2008). [תכנית התערבות להעשרת הזוגיות בקרב אסירים](#). *טללי אורות, יד*, 273-286. (001197145)

אפל, ז' וחיים, ש' (2010). [זוגיות בשלט רחוק: העשרת חיי הנישואין בכלא הישראלי על פי גישת PAIRS](#). *צהר לבית הסוהר, 13*, 77-90. (001189539)

שלסקי, ש' ואפל, ז' (2010). [נרטיבים בקבוצה בשירות ההבניה-מחדש של העצמי: אסירים מספרים על זוגיותם](#). בתוך ר' תובל-משיח וג' ספקטור-מרזל (עורכות), *מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה, פרשנות* (עמ' 349-378). תל אביב: מכון מופ"ת. (001197471)

שלסקי, ש' ואפל, ז' (2010). ["אני חייב ללמוד שפה שמקרבת אותי לאנשים...": אסירים מתנסים בדיבור אחר עם בנות הזוג](#). *מגמות, מז* (1), 130-148. (001197135)

רבין, ק' ואפל, ז' (2003). [הבדלים תרבותיים בתפיסת שוויונות בזוגיות](#). משפחה ודעת, ב, 55-65.
(001141248)

אפל, ז', רבין, ק' ושלוס, ח' (2003). [חינוך לחיי משפחה בעידן של שינוי](#). מאמר מהכנס השביעי בנושא "חינוך הבת בימינו", מכללת ליפשיץ, המרכז להגות בחינוך היהודי, עמ' 30 – 47.
(אני מבינה שזה מאמר מכנס. אם זה אכן נכון, אז אין לי גישה למאמר הזה).

Durana, C. (1996). A longitudinal evaluation of effectiveness of the PAIRS psychoeducational program for couples. *Family Therapy*, 23, 11-36.

Durana, C. (1996). Bonding and emotional reeducation of couples in the PAIRS training: Part 1. *American Journal of Family Therapy*, 24(3), 269-280.

Durana, C. (1996). Bonding and emotional reeducation of couples in the PAIRS training: Part 2. *American Journal of Family Therapy*, 24(4), 315-328.

Gordon, L. H. (1993). [Intimacy: The art of working out your relationship](#). *Psychology Today*, 26(5), 40-49. (002369583)